

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Анотація. Розглянуто суть та особливості конкурентоспроможності підприємств у сфері автомобільних перевезень. Охарактеризовано сучасний стан ринку транспортних послуг. Подано аналіз деяких інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємств у сфері автомобільних перевезень.

Аннотация. Рассмотрены суть и особенности конкурентоспособности предприятий в сфере автомобильных перевозок. Охарактеризовано современное состояние рынка транспортных услуг. Представлен анализ некоторых инструментов повышения конкурентоспособности предприятий в сфере автомобильных перевозок.

Annotation. The essence and characteristic features of competitiveness of transport enterprises in the field of motor transportation are considered. The current state of the market of transport services is characterized. The analysis of some instruments of increasing the competitiveness of transport enterprises in the field of motor transportation is presented.

Ключові слова: конкурентоспроможність, транспорт, підприємства, автомобільні перевезення, ринок, методика, аналіз, управління.

Економічна ситуація останніх років суттєво вплинула на посилення конкурентної боротьби на ринку транспортних послуг як між різними видами транспорту (автомобільний, залізничний, авіаційний тощо), так і між самими автотранспортними підприємствами. На сьогоднішній день, на жаль, належне забезпечення конкурентоспроможності не отримує відповідного відображення і розвитку в управлінні діяльністю підприємств у сфері перевезень, хоча досить суттєві втрати від конкуренції несуть, переважно усі ці підприємства (далі АТП) в Україні. Однією з причин такої ситуації є те, що загальні методичні підходи щодо забезпечення конкурентоспроможності, що пропонуються у всіх галузях, не завжди можуть бути застосовані для АТП. Це зумовлено специфікою діяльності цих підприємств і тому потребує визначення основних особливостей конкурентоспроможності саме АТП в Україні [1].

Особливості функціонування підприємств у сфері автомобільних перевезень відображені в працях вітчизняних та зарубіжних вчених таких, як: Бідняк М. Н., Чухрай Н. Л., Крикавський Є. В., Малєєва А. В., Нагорний Є. В., Кулаков В. О., Шинкаренко В. Г., Ященко Л. А., Миротин Л. Б., Вельможин А. В. та багато інших. Проаналізовані методи і методики визначення та оцінки конкурентоспроможності підприємств показали, що в літературних джерелах недостатня увага приділена розгляду питань щодо управління конкурентоспроможністю підприємств з урахуванням конкретних ринкових умов.

Метою даної статті є аналіз особливостей управління конкурентоспроможності підприємств у сфері автомобільних перевезень.

Необхідно зазначити, що недостатній розвиток законодавчої бази і низький інвестиційний потенціал автотранспортного комплексу призводять до збільшення ступеня зношення технічних засобів та погіршення їх структури. Крім того, має місце неналежна безпека руху, зростає негативний вплив діяльності транспорту на навколишнє природне середовище та здоров'я людини. Все це за умов більш жорсткої конкуренції призводить до поступового витіснення українських перевізників з міжнародних ринків автотранспортних послуг, знижує якість обслуговування вітчизняних підприємств і населення та створює загрозу економіці країни в цілому [2].

В умовах ринкової економіки досягнення оптимального рівня конкурентоспроможності підприємств транспортної сфери є засобом отримання максимального прибутку.

Отже, перед суб'єктами господарювання у сфері автомобільних перевезень постає завдання: визначити, оцінювати та управляти їх конкурентоспроможністю. Управління конкурентоспроможністю підприємства базується на визначенні та оцінці рівня конкурентоспроможності підприємства. При визначенні конкурентоспроможності необхідно враховувати всі аспекти діяльності підприємств.

Одним з основних інструментів для вирішення стратегічних завдань підвищення конкурентоспроможності може слугувати комплексний підхід до розробки стратегії конкурентоспроможності транспортних підприємств. Але не кожне підприємство має кошти на впровадження стратегії підвищення конкурентоспроможності, тому необхідно відокремлювати блок вибору джерела інвестицій [3].

На думку автора, інвестиціями для придбання підприємством автопарку можуть бути власні або позикові кошти. Джерелом отримання позикових коштів є кредит і лізинг. При цьому необхідний пошук кредитодавця або лізингодавця. Але практика показує, що вигідніше брати автопарк за договором лізингу, оскільки вартість автотранспорту за кредитом значно більша, ніж за лізингом. Набуваючи майно в лізинг, АТП може істотно заощадити на страхівках і послугах, обов'язкових при банківських позиках.

Оцінка та аналіз сучасного стану ринку автомобільних перевезень показали, що у даний період питання забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств автотранспортної сфери є особливо важливими та складними [3]. Необхідно зазначити, що впровадження сучасних вимог до автотранспорту неможливе без наявності кваліфікованого персоналу, спроможного побудувати процес управління діяльністю такого підприємства на належному рівні. Науково-технічний розвиток має дуже високі темпи зростання, тому необхідно постійно вдосконалювати освітній рівень працівників всіх рівнів, що зайняті в транспортному комплексі.

До основних особливостей, за якими необхідно досліджувати конкурентоспроможність підприємств в сфері автомобільних перевезень можуть бути віднесені: термін існування на ринку, предмет перевезень, основний вантаж, перелік видів діяльності, диверсифіковані види діяльності, географічна ознака, відстань перевезень, вагомість маршруту. До основних стримуючих факторів покращення задоволення зростаючого за обсягами та якістю попиту на транспортні послуги відносять слабке оновлення рухомого складу автотранспорту, неінтенсивне удосконалення транспортних технологій та недостатній їх зв'язок з виробничими, торговельними і складськими технологіями; занадто низький рівень інформатизації транспортного процесу та інформаційної взаємодії транспорту з іншими галузями економіки; недостатні обсяги інвестиційних коштів у розвиток автотранспортної галузі та низький освітній рівень працівників усіх рівнів [4].

Отже, всі ці проблеми дуже впливають на конкурентоспроможність підприємств транспортної галузі і необхідно впроваджувати заходи, що спрямовані на вирішення вищезазначених проблем та на посилення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Ці заходи стосуються як технічної сторони проблеми, так і економічної.

З технічної сторони можна розглянути проблему вибору палива для автотранспорту. Автомобілі використовують газ, бензин або дизельне паливо. Для великовантажних автомобілів, які частіше використовують АТП слід вибирати газ або дизельне паливо. Це вигідніше як з економічного боку, оскільки дешевше, так і з технічної, оскільки ці види палива сприяють більшому строку експлуатації.

З економічної сторони це може бути раціональне управління витратами, що є також одним із значних факторів успішного функціонування підприємства. У цілому досягнутий рівень конкурентоспроможності АТП характеризує його пристосованість до конкретних умов ринкового середовища. Він реалізується у здатності підприємства утримуватись у певному сегменті ринку транспортних послуг. Тому перед підприємством виникає завдання не тільки вижити у кризові періоди, а й забезпечити можливість розвитку у післякризові та періоди відродження економіки.

Якщо таке підприємство є лідером на ринку або попит на ринку перевищує загальний обсяг пропозицій усіх конкурентів, що мають більш високу конкурентоспроможність, ніж АТП, перед підприємством постає завдання зміцнювати чи ні, отримані конкурентні переваги. При позитивному вирішенні цього питання, необхідно визначити, у якому періоді планується реалізувати заходи щодо зміцнення конкурентних переваг: короткостроковому чи довгостроковому, оскільки кожне підприємство в різних управлінських ситуаціях ставить різні завдання щодо управління конкурентоспроможністю [5].

Таким чином, якщо у підприємства недостатній рівень конкурентоспроможності, то необхідно провести визначення, оцінку та аналіз критеріїв, на основі яких дане підприємство програє конкурентну боротьбу іншим перевізникам. З цього визначається необхідний рівень конкурентоспроможності, який планує досягти дане АТП, щоб забезпечити потрібні позиції на ринку.

Проаналізовані питання щодо управління конкурентоспроможністю підприємств у сфері автомобільних перевезень дозволяють приймати та реалізовувати оптимальні управлінські рішення щодо підвищення та забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності перевізників. Визначення основних інструментів ефективного дослідження конкурентоспроможності підприємств транспортної галузі дозволять підприємствам успішно функціонувати на ринку транспортних послуг, а саме: досягати поставлених цілей на основі забезпечення конкурентоспроможності підприємства, раціонально використовувати наявні ресурси тощо. Крім того, це дозволяє розробити нову ефективну методику управління конкурентоспроможністю АТП як у короткостроковому, так і у довгостроковому періодах.

Наук. керівн. Авраменко О. В.

Література: 1. Антіпова Н. А. Логістика: теорія та практика / Н. А. Антіпова // науковий журнал Луцького національного технічного університету. – Луцьк, 2012. – 72 с. 2. Гриньов А. В. Економічний простір / А. В. Гриньов, Н. М. Пономарьова, С. В. Гусев. – Х. : Харківський національний автомобільно-дорожній університет, 2009. – 64 с. 3. Власенко Д. О. Управління розвитком / Д. О. Власенко. – Суми : КІСумДУ, 2004. – 106 с. 4. Український веб-портал. Транспортні послуги та перевезення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ukraine-tipp.gov.ua. 5. Нагорний Є. В. Аналіз рівня конкурентоздатності транспортного підприємства за допомогою комплексної оцінки якості обслуговування / Є. В. Нагорний, Н. Ю. Шраменко, О. В. Шраменко. – Кременчук : КДПУ, 2006. – 172 с. 6. Чухрай Н. Л. Логістичне обслуговування: Підручник / Н. Л. Чухрай. – Львів : Вид. Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2006. – 292 с. 7. Кулаков В. О. Застосування маркетингових досліджень на АТП як основна вимога ринкової економіки / В. О. Кулаков, М. С. Макеев. – К. : Київ, 2010. – 150 с.